

BALLAD OF A THIN MAN (BOB DYLAN, "HIGHWAY 61 REVISITED")

NEDİM HAZAR: Sesi tanımamaya imkân yok. (gülüyor)

70. yaşını kutladı 24 Mayıs'ta.

Helâl olsun. (gülüyor) "You don't know what's happening Mr. Jones..." Dylan'ı Avustralya'da okulda okuyorduk, müzik derslerinde. Herkesin bilmesi gereken, gitarla çalınan parçalar vardı, Dylan şarkıları onlardandı. Cat Stevens da okuyorduk. Okulda bizim "klik", Dylan'dan çok John Lennon takılıyor-duk. Annemle anlaşılamadığım için 15 yaşında evden kaçtım, cebimdeki son parayla Bob Dylan'ın en yeni plağını almış-

tım. (gülüyor) Ama sev-memiştim.

Neydi plak?

Hatırlayamayacağım. Se-ne 1975'ti.

"Blood On The Tracks" olmalı... Express'in seçim

özel sayısında "Ballad Of A Thin Man"ın sözlerinin bir bölümünü arka kapakta naklettik. "Burada bir şeyler oluyor, ama ruhun duymuyor Mr. Jones..." Seçim Kürsüsü programı için birçok şehre git-

NEDİM HAZAR

Ne güzel olurdu anlaşabilsek

12 Haziran sath-i mâilinde bizi ekrana çeken programlardan biriydi "Seçim Kürsüsü". Dahası, AKP'nin satın almadan teslim aldığı NTV'de sinkafsız ve zapsız seyrettiğimiz yegâne seçim programıydı. Öyle olması şaşırtıcı değildi, zira direksiyonda belgesellerinden ve müstafî grubu Yarınistan'dan tanıdığımız Nedim Hazar vardı. "Seçim Kürsüsü"nü vesile edip cebimizde on şarkıyla Hazar'ın kapısını çaldık, 12 Haziran öncesinde yakından tanık olduğumuz memleket manzarasını ve serüveni bol hayat hikâyesini konuştuk.

Söyleşi: Yücel Göktürk

FOTOĞRAFLAR: GÜLŞİN KETENÇİ

tiniz, oralarda ekrana yansıyan, yansımayan neler oluyor, nasıl izlenimler edindin?

Anadolu'nun insanı çok çağdaşlaşmış. Sıradan vatandaşlar Türkiye'nin ekonomik durumunu rakamlarla, oranlarla anlatıyor. Şaşıyor insan. Öte yandan, o yüzeyin altında "aynı hamam aynı tas" durumu var; kadın konusuna gelince, aşiret bağına gelince... Urfa'da mesela, "ben filanca aşirettenim" demek gayet normal, hayatın bir parçası. Feodalizm çağdaş bir görünüm mü almış, bilmiyorum. (gülüyor) Bir değişim var, o kesin. Özü değişmemiş, ama yüzeyi çağdaşlaşmış. Çekimlerde küpeyi çıkardım, ama küpeli de dolaşmışım altı ay öncesinde aşağı yukarı aynı yerleri. Rahat rahat konuşabiliyorsun, seni yadırgamıyor. Birbirini dinleme konusunda bayağı gelişmiş Anadolu.

En çok iz bırakan yer neresi oldu?

Trabzon. Trabzon'u nereden tanıyoruz? Ogün Samast - Yasin Hayal, rahip Santoro cinayeti, TAYAD'lılara linç girişimi... AKP-MHP ağırlıklı bir yer olarak düşünmüştük, değildi. Urfa beklediğimizin dışında değildi. Antakya çok sesli, onu bekliyorduk, Mersin keza öyle. Nevşehir'de AKP'li olmayan vatandaş Hasip Kaplan'ın başbakana hakaret etmesine kızıyor, "benim kanıma dokunuyor, bunun cezası verilmeli" diyor, "buna karışamazsın" diyenler fanatik AKP'li. Böyle tuhaf olaylar var, ama özde bir şey değişmemiş. Aynı adam evinde karısına nasıl davranıyordu diye düşünüyorum. Bence şu da çok önemli: İstanbul dışında bir Türkiye var ama, bir değil, yirmi-otuz tane Türkiye var. Artvin'deki adamlarla Trabzon'daki adamın hiçbir alakası yok. Urfa'dakiyle İzmir'dekin de yok. Günlük hayatı başka, yediği yemek başka, inancı başka, dinî hassasiyeti başka, karısıyla ilişkisi başka... Aynı ülke değil gibi, o derece.

"Ben burada yaşarım" dediğin yerler neler?

Artvin. Antakya. Mersin.

"Asla orada yaşayamam" dediğin yerler?

Urfa. Nevşehir. Ezici çoğunluk AKP'li.

Kürsüye hiç kadın çıkmadı, ortamda bile hiç kadın yoktu.

AKP'nin bariz olarak en baskın gözüktüğü, hemen hissedildiği, kokusunun alındığı yer neresi?

Üsküdar. Oradaki CHP'li ilçe başkanı bile sadece fıkra anlatabildi. (gülüyor) Ama çok manidar fıkraydı. Nasreddin Hoca keklik satan bir dükkâna gidiyor, "bu keklik çok iyi, bunu al" diyorlar. Hoca soruyor, "ne işe yarar?" "Yanında ava götürürsün, bu öter, bunun ötüşüne diğerleri gelir, sen de yakalarsın gelenleri." Hoca, "alıyorum bu kekliği" diyor ve derhal kafasını koparıyor. "Yahu ne yaptın?" diyorlar. Hoca da diyor ki, "kendi cinsine ihanet edenini sevmem ben". Bu fıkrayı AKP'ye bağladı, "AKP'ye oy vermek kendi cinsine, yani sınıfına ihanet etmektir" filan diyerek indi kürsüden. (gülüyor)

Güzel fıkra; CHP'nin söylemini aşan bir sınıf vurgusu...

Bu arada, çok sempatik bazı CHP'li milletvekili adayları vardı; Antakya'da, Mersin'de, Kars'ta... Hiç beklemediğin yorumlar yapabili, gerçekten soldan, CHP solunun ötesinde bir soldan konuşan insanlar... Fakat genelde, çoğu vatandaş politikacıardan, özellikle sol politikacıardan daha güzel, daha etkileyici konuşuyor. Nevşehir'de bir hacı amca vardı, bizi hayretlere düşürdü. Çem-

ber sakallı filan, ama bayağı sol söylemde konuştu. "Meselelere sınıfsal bakın" demeye getirdi. (gülüyor)

Seni en çok etkileyen konuşmacı kimdi?

Kekeme bir Kürt... Antakya'da kürsüde başkaları konuşurken yanıma geldi, "konuşmak istiyorum, ama konuşamıyorum" dedi. O sırada kürsüde Kürt düşmanlığı yapılıyor. "Çık, konuş" dedim. Ve o çıkmadan önce bir anons yaptım, "şimdi konuşma engelli bir Kürt arkadaşınız çıkacak ve dinleyeceğiz" dedim.

Ne anlattı?

"Ben Kürdüm ama, Kürt olarak bu memleketi kuracağız; karşınızdaki insana Kürt-Türk diye bakmayın, insan olarak bakın" anlamında şeyler söyledi. Bunu anlatması dakikalar sürüyor tabii. Oradaki lumpen bir Hataylı, "Tayyip açılım yaptı, götünüz kalktı" diye çıkıştı. "Vatanımıza ihanet eden haindir hain" filan diye bağırılıyor. Bizimki kürsüde duruyor, kekeleyor, kekeleyor... Sonunda bir çözüldü dili. "Bu Türkiye Cumhuriyeti için ben de sizinle beraber canımı veririm, ama ben bir Kürt olarak veririm" dedi. O çocuk beni çok etkiledi. O cesareti gösterebilmek... Kürsün, kekemesin, bir de aşağıda olay çıkmış. Alegorik de... Binal işi gibi. (gülüyor) Mersin'de de bir Kürt çıktı, "George'un dilini biliyorsunuz, benim dilimi bilmiyorsunuz, bu beni incitiyor" dedi. Bu arada şunu da söylemek lâzım, Kürt gerçeğini kavramayan kimse yok artık.

LİLİLİLERLE (BÜYÜK EV ABLUKADA, KONSER KAYDI)

(gülüyor) Nereden çıkmış bunlar?

Büyük Ev Ablukada. Albümleri yok, yapmaya da pek niyetleri yok. Konserleri çok güzel...

Yarınistan maceramızda birkaç parça var, sahnede müthiş oluyor, kaydettiğinde "bu nedir?" diyorsun. İki formatı birbirinden farklı düşünmek gerektiğine inanıyorum. Sahne formatı bambaşka bir olay, müzik olarak da. Aklıma iki şey geliyor. Biri, ortaçağda yaşamış François Villon (1431-1463) adlı bir Fransız ozanın müthiş anti-düzen şiirleri, şarkıları var. Onun bir şiirini besteledik, çıktığımız her yerde müthiş karşılandı; albüme koyduk, "bu nedir?" dendi. Keza, Nâzım'ın Almancaya çevirdiğimiz bir şiiri var: "Belki ben / o günden çok daha sonra / sağ kalırsam eğer / şehrin meydan kenarlarında / yaslanıp duvarlara / son kavgadan benim gibi sağ kalan ihtiyarlara / bayram akşamlarında keman çalacağım..." Canlı müthiş oluyor, albüme koyduğumuzda hiçbir şeye benzemiyor. Ben bu arkadaşlara ille de albüm yapın diye önermem.

İsimleri Turgut Uyar'ın bir şiiri. Şiirle aran nasıl?
Şu anda yok. Yaşım gereği 1970'lerde feci vardı. Nâzım Hikmet'i saymıyorum; Enver Gökçe, Orhan Veli, Arif Damar... Niyazi Akıncıoğlu diye bir vatandaş vardı, bildiğim kadarıyla 1950 tevkifatında tutuklanıyor ve konuşuyor. Dolayısıyla, çıktuktan sonra fazla rağbet görmüyor. Şiirlerine hayran kaldım. Yarınistan'ın "Bu Akşam Gel Rüyama" şarkısının sözleri onun. Çok basit, çok güzel yazı-

Beni en çok etkileyen kekeme bir Kürt oldu. Yanıma geldi, "konuşmak istiyorum, ama konuşamıyorum" dedi. O sırada kürsüde Kürt düşmanlığı yapılıyor. "Çık, konuş" dedim. Kürsüde kekeleyor, kekeleyor. Sonunda bir çözüldü dili. "Türkiye için canımı veririm, ama bir Kürt olarak veririm" dedi.

Van'da bir berdel düğünü ("Hareket Halinde Türkiye")

yor. "Selâmın geçiyor besbelli / Yeşerdi telgraf telleri..." Zevkle okuduğum bir şair.

Dinlediğimiz şarkının sözlerine gelirse: "Ne güzel olurdu anlaşılabilir Bitlislilerle, Kocaelililerle..." Hatta Nevşehirililerle, Urfalılarla... Kimlerle kimler anlaşılabilir sence?

Artvinliler herkesle anlaşır. Artvin'deki AKP'liyle git rakı masasına otur. Urfalılarla anlaşmak zor, onlarla Diyarbakırlılar da anlaşamaz. Üsküdarlılarla Trabzonlular iyi anlaşır. Nevşehirililer de çoğunlukla AKP'li ama, Üsküdar'daki AKP'liler gibi kürsüye yürümezlerdi; efendi insanlar, Antakyalılarla anlaşır pekâlâ.

Üsküdar'da AKP'liler niye yürüdü kürsüye?

Adam bir şiir yazmış, içeriği AKP söylemi. Mavi Marmara olayını anlatıyor, oradan da Yahudi düşmanlığına geçiyor. Orada kestim.

Ne diyerek kestin?

Baştan şunu diyoruz: "Din, dil, ırk, cinsiyet ayrımı yok, savaş çığırıklığı yok, müdahale ediyoruz." Öyle başlatıyoruz Kürsü'yü.

Millet demiyor mu, "o zaman nasıl siyaset konuşacağız"?

(gülüyor) Adam alenen ırkçılık yapıyor, "ırkçılık yapamazsın" deyince, "bu ırkçılık değil ki" diyor. (gülüyor) Adamın konuşmasını kesince, "konuştur-muyorsan al kürsünü çek git" dedi AKP'liler. Ben de "tamam, gidiyorum" dedim. Onun üzerine birbirlerini yattırdı AKP'liler.

Kimin AKP'li olduğu kolay anlaşılıyor mu?

Belli bir AKP'li tipolojisi yok. Ama esnaf her yerde AKP'li. Kürsü saati öğleden sonra üçle

beş arasında; o saatte orada toplananlar esnaf, öğrenci, işsiz ve emekli... Genellikle işsizlikten, emekli maaşlarından şikâyet ediliyor, ama sonuçta işsiz de, emeklisi de AKP'ye oy veriyor. Bende o izlenim uyandı.

Bir CHP'li prototipi var mı peki?

Medyada, köşeyazılarında yansıtılan CHP'li prototipi yok Anadolu'da. Taşradaki CHP'li hiç tuzukuru değil, ekonomik olarak mağdur.

"Laikçi teyze" diye karikatürize edilen CHP'li kadının tipliyle çok karşılaştınız mı?

Sayıları çok olmasa da, o teyzelerden her yerde var. En tipik örneğini Urfa'da gördük, Zonguldak'tan gelen bir turist kafilesiydi; emekli banka-

cılar, öğretmenler... Kafiledeki kadınlardan biri şöyle dedi: "Burasını mağara insanların yaşadığı yer zannediyordum, Paris olmuş. Ama insanları tembel." (gülüyor) Vatandaş da saygılı, "ya öyle değil, biz de çalışıyoruz" diyor. (gülüyor) Senaryosunu yazsan amma atmış derler. Tartışma öyle bir hal alıyor ki, kadın adamın elini tutuyor; adam namazında niyazında, belki cemaatçi, itişiyorlar bir yandan, ama görüntü itibarıyla tatlı bir yanı da var. (gülüyor)

Dinleyicilerin en çok aleyhte tepki verdiği konuşma hangisiydi?

Antakya'da AKP'li bir genç çıktı, kendisinden önce söz alıp işsizlikten yakınan üniversite mezunlarına "siz de kötü bölümlerde okumasaydınız" dedi. Ona feci tepki geldi.

En çok lehte tepki alan konuşmacı kimdi?

Ertuğrul Kürkçü. Dinleyen herkesten ciddi bir rezonans aldı. CHP'liler bile alkışladı.

Sebebi ne sence?

Saygı duyuluyor. "Benim için bir çocuğun canı banka camından daha önemlidir, bankalar bu kadar kâr etti, kırlan camlarını da yaptırivesinler" demesi çok olumlu tepki aldı... Demin Türkiye'de yirmi-otuz tane Türkiye var diye konuşuyorduk ya, Almanya da öyle. Her sene en az seksen konser veriyorduk çeşitli şehirlerde; Berlin'le Köln veya Münih'le Hamburg hayatta karşılaştırılmaz.

O halde Almanya'daki bölgesel özerklik bize de uyar mı?

Bence uyar. Dinlediğimiz şarkıdaki "ne güzel olurdu anlaşılabilir" meselesinin politik bir çözümü var. Ne olduğunu biliyoruz: Herkesin eşit olduğu, demokratik bir Türkiye.

LET'S SPEND THE NIGHT TOGETHER

(ROLLING STONES, "BETWEEN THE BUTTONS")
Stones tabii.

Nasıldır aran?

Ben hep Beatles taraftarı oldum. Stones beni açmıyor. (gülüyor)

Bizi açıyor, fakat doğrusu bu şarkıyı David Bowie daha güzel söylüyor.

David Bowie'yi çok severdim. "Young Americans" da bıraktım. Avustralya'daki okulda Beatles Fan Kulübü'müz vardı. Takım tutar gibi Beatles taraftarıydık.

Niye Stones değil de Beatles?

Eskiden bana idolün kimdir diye sorduklarında Lennon ve Lenin derdim. (gülüyor) Lennon'ın en uçuk olduğu zamanlarda ortaokula başladım. Belki onun etkisi vardır.

Turgut Berkes'in enteresan bir hikâyesi var. Londra'da progressive rock dinliyor, Ankara'ya döndüğünde "buraya Stones lâzım" diyor.

İlginç. Bu aklıma şunu getirdi. 1975'te Avustralya'dan Türkiye'ye geldiğimde kötü bir "black out" yaşadım. Doğru dürüst Türkçem yoktu, hâlâ da yok, ama o zaman daha kötüydü. (gülüyor) Kadıköy Maarif Koleji'ne girdim, okula sırtımda gitarla başladım. Birkaç gün sonra gitarımı aldılar, elime saz verdiler. Bizim okul solun kalelerinden biriydi. 1970'lerde çok şey kaçırmışız sol olarak. Tabii ki Cem Karaca filan vardı ama, çok boşa giden bir enerji oldu müzik bakımından. En azından benim enerjim boşa gitmiş.

Batı gençliği Stones'la yatıp kalkarken Türkiye'de popüler olmalarını nasıl yorumlamalı?

Beatles oldu mu?

Oldu tabii. 1960'larda, '70'lerde Türkçe söz yazılmış en az yirmi Beatles şarkısı çıkar herhalde.

Ama Stones şarkısı sadece bir tane. 1998'de Ali Sami Yen'i tıklım tıklım doldurdular, ayrı...

Evet, tuhaf. Neden acaba? Beatles daha sentetik aslında. Başlangıçları daha ticarî. Sonra yolda buluyorlar kendilerini. Beatles'in dönemleri var, "I wanna hold your hand" de başka bir Beatles var, "Sgt. Pepper's" dan itibaren başka bir Beatles. 1967 öncesi bana o kadar hitap etmiyor.

"Hayatımızın Fon Müziği" adlı belgeselini kendi hayatın üzerinden kursaydın, kimleri seçerdin?

Öncelikle Bülent Ortaçgil'i. Ama Bülent Ortaçgil benim için "Benimle Oynar mısın?" albümüyle özdeşleşmişti. Cem Karaca var tabii. Yerlilerden başkası da yok galiba... Barış Manço'yu pek sevmem.

Ecnebilere bir kare as yapsan kimleri koyardın?

Beatles. David Bowie. Paul Simon. "Graceland" önüme bir dünya açtı... Ve tabii John Lennon. Kategori olarak sonradan adı dünya müziği olan olay beni çok etkiledi. Kendi yaptığım müzik anlamında da etkiledi. Belli bir noktadan sonra World Music Charts Europe jüri üyesi bile oldum. (gülüyor)

Dünya Müziği'ndeki favorilerin kimler?

Buena Vista demeyeceğim. (gülüyor) Favorim Cesaria Evora. Çok sade, ama müthiş duygu uyandıran bir yaratıcılığı var. Fransa'daki Araplar da çok etkiledi beni. Carte de Séjour, Rachid Taha....

WHERE THE WILD ROSES GROW (NICK CAVE & KYLIE MINOUGE, "MURDER BALLADS")

Bu ne?

İki hemşerini çaldık. Nick Cave ve Kylie Minogue.

Öyle mi? Duymamıştım maalesef. Benden sonra çok gelişmiş Avustralya. (gülüyor)

Avustralya maceran nasıl başladı?

Annemle babam ayrıldı, annem de, 1960'lı yıllardan söz ediyoruz, babam çocukların velayetini alır korkusuyla Türkiye'den göç eden ikinci kafiye kattı bizi ve soluğu Avustralya'da aldı. Ama aile olmak gerekiyordu kabul edil-

mek için, dolayısıyla annem alelacele bir koca buldu, hiç tanımadığım bir adamla gittik. (gülüyor)

Formalite icabı bir evlilik miydi?

Yok, bayağı aile olduk... İlkokul biri Ankara'da okumuştum, ortaokulu bitirene kadar Sydney'deydik. Orada 16 yaşında reşit sayılıyordum, annem onu engellemek için 15 yaş ve dokuz ayı doldurduğunda beni apar topar Türkiye'ye, babama yolladı. '68 sonunda gittik, 1975'te döndüm.

15 yaşında evden kaçtığını söyledin, o nasıl oldu?

Valide kendi mantığıyla bizi büyötmeye çalışıyordu; temiz, düzgün, çalışkan... Saçlar kısa olacak, falan filan. Aslında okulda çok iyiydim, gerçekten iyiydim, ilkokulda okul birincisiydim, sonra özel bir ortaokula gönderildim. Ergenlik çağının getirdiği sorunlar vardır ya, ciddi bir baskı hissettim. Sırt çantamı ve gitarımı alıp evi terkettim. (gülüyor) Soluğu Eden diye bir yerde aldım, Sydney - Melbourne arasında bir kasaba.

İsmi çok iddialıymış.

Çok güzel bir yer, hakikaten cennet gibi. Bir ton balığı konservesi fabrikasında iş buldum. Aradan dört hafta geçti, ton balığı mevsimi bitti. Fabrikadaki Aborijin bir işçi arkadaşı, "gel bende kal" dedi, bir hafta onda kaldım, sonra babasının evine geçtim. Babası küçük bir kilisenin rahibi. Onlarda birkaç hafta kaldım.

Aborijin ve de Hıristiyan bir aileyle yaşamak bir kültür şoku yarattı mı?

Hayır. Temsilî bir Aborijin evi değildi, trnak için de, uygarlaşmışlardı, Aborijin kültürünü devam ettirmiyorlardı. Beni en çok rahatsız eden şeydu:

Onlarda kaldığım için zorunlu olarak ayinlere gitmem gerekiyordu, o sıkıyordu.

Nasıl bir Hıristiyanlık Aborijinlerinki?

Biraz bizim Alevilerin Müslümanlığı gibi. "Dream time" diye bir şey var inançlarında, dünyanın kuruluşunu "rüya zamanı" olarak yorumluyorlar. Asıl kültürlerinde bizim anladığımız anlamda bir tanrı yok, çoktanrılığa yaklaşan bir takım öğeler, ağaç, toprak gibi şeyler var.

"Rüya zamanı"nın zıddı ne?

Şu an.

Cennet - cehennem fikri var mı?

Yok. İkisini aynı anda yaşıyorlar. Her şeyi şeytanla açıklıyorlar. Bir sürü gospel öğrendim, çaldım.

Avustralya'ya özgü gosseller mi?

Hayır, yüzde 99'u bildiğin Amerikan gospel'i.

Aborijinlerde ciddi bir alkol bağımlılığı olduğu söylenir hep.

Orası öyle. Bizim rahip içmiyordu, evinde de içtirmiyordu, ama oğlunda alkol feciydi. Alkol meselesi Aborijin-

lerde genel olarak çok feci.

Alkolle tanışmaları beyazların gelişile mi?

Evet. Aynen Kızılderililer gibi.

Kızılderililerdeki alkol sorununu metabolizmaya bağlayan tezler var.

Ben metabolizmaya ilgili olduğunu düşünmüyorum. Bence sebep sosyal. Çok mutsuzlar. Mağdurlar. Feci bir ırkçılığa maruz kalıyorlar, onu yaşadım, gördüm. Nasıl Hıristiyan olmuşlar, çözebilmemiş değilim.

Dylan'ın "Shelter From The Storm"u misali, "fırına"dan korunacak "sığınak" aradıkları içindir belki de . Yeni şarkıya geçelim...

A PERDRE HALEINE (TÜLAY GERMAN, "SON OF LOVE")

Tülay değil mi?

Evet. Janis Joplin için yapmış. Sever misin Tülay German'ı?

Severim. Hatırlamış oldum, Janis Joplin'i de çok severdim.

Tülay German'ı devrimcilik döneminde dinler miydin?

Parti üyesi olduğum dönemde hayır, sonrasında evet.

Hangi parti?

TDKP (Türkiye Devrimci Komünist Partisi).

Niye TDKP?

Kız arkadaşım TDKP'liydi. (gülüyor) Şiddete yönelmeyen bir hareket olması belirleyiciydi. Okul sorumlusu haline geldim, sonra İngilizcem olduğu için ve kültür-sanat olaylarına takıldığım için birdenbire yaşamın taşıyamayacağı hızla yükseldim de yükseldim örgütte. 1978'de, trnak içinde Türkiye Komünist Gençliği'ni temsil etmek üzere, üç kişi İstanbul'dan İspanya'ya gittik. Merkez Komitesi'nden biri ve Hülya'yla ben; hem tercüman olarak hem de kültür olaylarını Almanya'daki örgüt üyeleriyle birlikte organize etmek için. O sıralarda bir yandan da Halkın Kurtuluşu gazetesinin muhabirliğini yapıyordum. Sonra sıkıyönetim geldi, ardından peder öldü, biraz ortada kaldım. Seri olarak birkaç defa tutuklandım, bir seferinde bir buçuk ay yattım.

"Wer behzalt die Zeche?" (Hesabı Kim Ödeyecek?) adlı oyunda, Recklinghausen, 1984

Tutuklanma sebebi neydi?

Akordeonla grev kıskırtıcılığı. (gülüyor) Rami'de yirmi-otuz kişinin çalıştığı ufak bir tekstil atölyesinde biz folklor filan yapalım derken hepimizi aldılar, işçileri de, folklor ekibini de... Sonra işçileri bıraktılar, bizi bir buçuk ay tuttular.

Akordeona ne zaman başlamıştın?

Annem Çerkez, bana zorla ders aldirttı beş-altı yaşındayken. Avustralya'ya gittiğimizde akordeonu reddettim, gitara başladım. Devrimcilik döneminde akordeona yeniden başladım. "Graceland" onun için önemlidir... Devrimcilik döneminden sonra akordeonu bir kenara atmıştım.

Devrimcilik döneminde akordeona dönmen nasıl oldu?

Bir yandan gitar değil, çünkü o zamanlar gitar Amerikan emperyalizminin sembolü gibiydi, saz çalmak gerekiyordu. Saz benim sevdiğim bir alet değil. Akordeon birden gündeme geldi. Pratik nedenleri var, sokakta duyulan bir alet. Biliyorsunuz, çok yeni bir enstrüman, 1820'lerde patenti yapılmış, eşanlı olarak Viyana ve Paris'te... Esası şu: Düğünlerde, partilerde orkestra getirmek pahalı; yaylılar mayıllar, 10-15 kişi getirmen gerekiyor. Dolayısıyla, herkes kalabalık ses veren bir alet üzerine gidiyor ve akordeon keşfediliyor.

Yani, 1980'lerdeki gibi, "grup olacağına tek kişi olsun, orgla Ümit Besen sound'u yapın" durumu...

Aynen o. Pratikliğinden dolayı birdenbire yaylı-iyor dünyaya...

Çerkezlerde de öyle mi başlıyor?

Tabii, daha önce yok. Mantar gibi yayılıyor. New Orleans'da var, Güney Amerika'da var, Güney Afrika'da var. Çin'deki kültür devriminin sembolü akordeon. Türkiye'ye iki koldan giriyor, Kafkaslar'dan ve Avrupa'dan. Cumhuriyet döneminde tangoyla birlikte popülerleşiyor.

Almanya macerası nasıl başladı?

1979 sonu, 1980 başı; bayağı ortada kalmıştım ya, annemin yanına gittim, Avustralya'ya. TDKP'nin politik çizgisini pek özümsememeye başlamıştım. Mektuplar geliyordu, "burası çok kötü, dönme" diye. İspanya'ya gittiğimde Almanya'ya da uğramıştım, bana çok cazip gelmişti. Bilet parası biriktirip Almanya'ya geçtim. Almanya'dayken darbe oldu, 12 Eylül. Almanya maceram öyle başladı.

Almanya'ya giderken orada ne yapmayı düşünüyordun?

Gene bir gençlik kampı yapılacaktı, "gel burada önden koroyu kur, tiyatroyu hazırla" falan denmişti. Darbe olunca dönmedim, hakkımda açılmış olan çeşitli davalar sürüyordu. Ne olur ne olmaz diye kaldım Almanya'da. Tiyatro okumaya başladım, buranın konservatuarına benzeyen Schauspiel Schule'de. Bir yandan da örgütün gazetesinde, Emeğin Sesi'nde çalışıyordum. Gazete Köln'de, okul Bochum'da, ikisi arasında mekik dokuyordum. İkinci sınıftayken, yine Ruhr bölgesindeki Recklinghausen'in Şehir Tiyatrosu'na acilen bir Türk oyuncu lazım oldu. 23 yaşındaydım ve kadrolu oyuncu olabilecektim. Örgütle çatıştık. Bacağım ve o dönemde parti genel sekreteri olan Atilla Keskin -THKO davasından yargılandı, De-

Eskiden bana idolün kimdir diye sorduklarında Lennon ve Lenin derdim. Bir noktada Lenin'den bayağı vazgeçtim. 1980'lerin ortasında Yeşil takılmaya başladım.

Yarınistan'ın klip çekiminde, Berlin, 1988

niz'lerin arkadaşı- partililer karşı çıkmasına rağmen, "oğlum boşver, senin geleceğin orası, sen git oraya" dedi. Allahaan öyle yaptım. Ve öylece sanat hayatım başladı Almanya'da. O arada örgütten de ayrıldım.

Sebebi neydi? Demin "TDKP'nin politik çizgisini pek özümsememeye başlamıştım" dedin.

TDKP Stalinizmi cidden direkt ve açık savunan bir örgüttü. O Stalinizmi kaldıramayacak duruma geldim.

Sene?

'82, '83.

TOTAL GESCHLAUCHT (CEM KARACA, "DIE KANAKEN")

Albümün adı "Kanaken" değil mi?

Evet. Şarkıyı hatırlıyor musun?

Yok...

"Total Geschlaucht"...

Cem Karaca komşumuzdu. Aramızda iki durak vardı. Tiyatro de- vade erdenen Yarınistan'ı kurmuştu. Grup birden parladı... Bu arada, örgütten çıktuktan sonra bir süre Şanar'ların (Yurdatapan) ofisinde sekreter olarak çalıştım.

Ne ofisiydi o?

Şanar her zaman örgütlerden bağımsız kendi çapında bir politik faaliyetle olmuştur. Öyle bir ofisi. (gülüyor)

Yollar nasıl kesişti?

Küçük bir çevreydi, siyasi mülteciler birbirini tanıyor. Ve bir şekilde bir araya geliyor. Müzik olayı 1986'dan itibaren büyüdü. Cem'in öngrubu olarak çıkmaya başlamıştık, sonra biz onu aşttık. Neden aşttık? Daha iyi olduğumuzdan değil... Bir sözü ironik söyleyebilirsin ya da ciddi söyleyebilirsin. Cem ciddi söylüyordu. Ve Almanın hoşuna gitmiyordu. Bilmem anlatabiliyor muyum?

Biraz daha anlatsan... Bu şarkının sözlerinden başlayarak.

Sözlerin kaba tercümesi şöyle: "İş aramaktan anam ağladı. Her yere yazdım, iş başvurusu yaptım, biz sizi aramız dediler... Üç günlük, beş günlük geçici iş buluyorum, sonra sokaklara

dönüyorum." Cem'e söz yazan DKP'li (Alman Komünist Partisi) bir vatandaştı. Biraz da o anlamda tutmamış olabilir. Cem'in bir de elitliği var, örgütleri pek sevmez, işçileri de o kadar sevmez. (gülüyor) Almanya pazarı onun için çok sıkıcıydı; gerçekten bir rock star aslında, ama bazen yirmi-otuz kişi geliyordu konserine. Almanın da kelek bir yanı var, senden Türk edası, Türk motifleri bekliyor. Nejat Yavaşoğulları geldi mesela ve tutturamadı.

Yarınistan nasıl tutturdu?

Bizim şansımız grupta Alman olmasıydı, çünkü Alman mantığını daha iyi yakalayabiliyorduk.

Cem Karaca'nın söz yazarı da Alman.

Şöyle diyeyim, DKP'li Alman değildi. (gülüyor)

Yarınistan macerası nasıl bir seyir izledi?

Bayağı takıldık, dört plak çıkardık. Almanya'yı sürekli turladık, ülke dışına da çıktık. Londra, Hollanda, Viyana, Danimarka... Bir de Sovyetler turnemiz vardı. Daha Gorbacov iktidardaydı. Ve ilk özel turne şirketinin sahibi Kürttü, Nazim Nadirov, o bizi götürdü. Bakü, Sumgayit, Aşkabat ve Almaata turu yaptık. Gittiğimiz her yerde, "ilk defa Almanya'dan bir rock grubu geliyor ve üstelik solisti Türk" diye karşılandık. Ve üçer bin seyircili, çift seanslı konserler verdik. O turne bize fazla geldi ve grubun dağılışının da başlangıcı oldu, çünkü birbirimize girdik.

Seyirci nasıldı?

Almaata'da bir seyirci sahneye çıkıp bizim davul-cuyu indirilmeye kalktı, "Türk müziği böyle değildir" diyerek. (gülüyor) Böyle sahneler de var, acıip coşan, geleneksel Türkmen giysileri giyen kadınlar da var. Türkmenistan'da zorla televizyona çıkıp "ekim bayramının mübarek olsun" dedirttiler bana. (gülüyor)

TANKLAR VE YİĞİNLAR (DDR, "AGITPROP")

Kim bunlar?

1980 sonrası Türkiye'de dünyaya gelmişler, grup kurmuşlar, adlarını DDR koymuşlar.

Güzel. (gülüyor) Bir aralar menajerliğimizi yapan, sadece bizim değil, Almanya'nın A sınıfı başka rock gruplarının da menajeri olan Dieter Dehm, "Marksist milyonerim" diyen bir adamdı. Sonradan DDR ajanı olduğu ortaya çıktı. (gülüyor) Biz

sürekli Doğu Almanya'ya yolluyordu. Etraftan soralardı, "orada para kazanılmaz, niye gidip duruyorsunuz?" diye. Ama biz kazanıyorduk. Adam meğer çok üst düzeyde kültür-politik yapıyormuş. Üç defa turne yaptık Doğu Almanya'da. Çevremiz Stasi doluydu. Her şeyimize karşıyorlardı.

Dinleyiciler nasıldı?

Bir sürü şeye susamış gençler, Batı Almanya'dan ne gelirse sarılıyorlardı. Büyük isimlerle de turneler yapmıştık. Her gittiğimiz yerde onbinler vardı. Çılgınca eğlenebileceğimiz, etrafa saçabileceğimiz kadar para kazanıyorduk.

O konserlere gelenlerin rejimle ilişkisi nasıldı?

Genellikle rejim karşıtlarıydı.

Bu karşıtlık sağdan mıydı, soldan mı?

Soldan.

Sizi Almanya'nın solcuları olarak mı, yoksa meşhur rock grubu olarak mı lanse ediyorlardı?

Batı Almanya'nın meşhur Türk grubu ve biraz solcu olarak. (gülüyor) Yarınistan öncesinden güzel bir Doğu Almanya hatıram var. Bir tiyatro etkinliği yapıyoruz, bir otobüs dolusu insan, Doğu Berlin'e geçeceğiz. Otobüstekilerin yarısından çoğu sığınmacı, pasaportları yok. Durdurdular, geçirmiyorlar. İndik, "ya biz sol bir örgütüz" falan... "Hadi lan" diyorlar, bırakmıyorlar. Ben de milleti toplayıp "Enternasyonal"i söyledim. O zaman bıraktılar. (gülüyor)

Hem reel sosyalizmin hem de devletin yıkılıp iki Almanya'nın birleşmesinin tanığı olarak nasıl görüyorsunuz olup biteni?

Birleşme trajik oldu. Gittiğimiz yerler birdenbire değişti, tanıdığımız insanlar birdenbire değişti. Olumlu yönleri de vardı o rejimin. Mesela, turnelerde roadie geliyor, eşyamızı taşıyacak, "merhaba" diyor, "Türkiye'de 12 Eylül rejimi şöyle yaptı, böyle yaptı" diye anlatıyor. Batı Almanya'daki roadie'nin aksine, aydın bir insan vardı karşında. Sıradan insanlar arasında bir dayanışma ağı vardı. Batı Almanya'da rastgelemeyeceğiz, bizim Almancılarinkine benzeyen bir ortam vardı; daha sıcak, dostane, mütevazı... İkinci eşim Doğu Almandı; Swahili dili uzmanı, Tanzanya'ya yayın yapan radyo istasyonunda çalışıyordu.

"Elveda Lenin"i seyretmişsinizdir.

Tabii. O filmdeki anne neyse, benim kayınvalidem de öyleydi. Bizim ayrılmamızın önemli nedenlerinden biri kayınvalideydi.

Niye?

Dünyası yıkılıyor ya, onu kaldıramıyor. O yaşta olabiliyor öyle şeyler. Mesela Köln'e gelecek, kendi sosisini, salamını getiriyor. Batı'ninkini asla yemiyor. Onun gözüne girmek için Gregor Gysi'den imza aldım, Die Linke'nin başkanıydı, biliyorsunuz. Kayınvalide o kadar düşmandı ki Batı'ya...

Doğu Almanya rejiminin sol muhalifleri birleşmeden sonra nerede yer buldular kendilerine?

Bir kısmı Yeşiller'de, büyük çoğunluğu Die Linke'de.

Yani karşı oldukları partinin devamında.

Aynen.

Bütün bunlar seni nasıl etkiledi? İdollerinin Lenin ve Lennon olduğunu söylemiştin...

Bir noktada Lenin'den bayağı vazgeçtim.

Hangi noktada?

1980'lerin ortasında. Yeşil takılmaya başladım.

O geçişte belirleyici olan neydi?

Arada bir aşk hikâyesi var tabii. (gülüyor) O kız sonra Sağlık Bakanı oldu. Şaka bir yana, reel sosyalizmi yakından görünce... Gerçi bizim örgüt "onlar sosyal emperyalist, sosyal faşist, onlara hiç bakmayalım, Arnavutluk'a bakalım" diyordu ama, Doğu Almanya'yı gördükten sonra Yeşiller daha yakın geldi. Bayağı aktif olarak Yeşil takıldım. Cem Özdemir'in kampanyasına katıldım mesela. Ama, TDKP'den çıktuktan sonra hiçbir siyasi örgüte üye olmamaya karar vermişim, o dışarıdan bir destek oldu. Örgütlü Yeşil olmadım yani.

İkinci eşin Doğu Almandı, ilk eşin?

Sivash Alevî, Kürt.

HOLOCAUST (CEZA, "İSTANBUL HATIRASI")

Ceza değil mi bu?

Evet. "En baba rap İstanbul'dan çıktı" diyor. Ne dersin?

(gülüyor) İstanbul'un en büyük tacirleri de solcular oluyor bazen. (gülüyor) Rap'in çok ilginç bir sosyal yeri var Amerika'da. Onu Almanya'da yeni göçmen kuşak da tutturmuş. Türkiye'de ise bambaşka bir şey.

Türkiye'de giderek reklam müziği oluyor.

O zaten öyle de... MHP'nin seçim kampanyasındaki şarkısı rap, biliyorsunuz. (gülüyor)

Oğlun rap'çi, üstelik bayağı şöhretli. Ekofresh'i Almanya'da tanımayan yok.

Bir damar yakaladı, şu anda işleri pek iyi gitmiyor ama... Cem Karaca'nın az önceki parçasını, ironi taşımayıp sırf birebir seslenme yapan parçayı düşünelim. Rap olayında da son zamanlara kadar

Almanca gençler o tavırdıydı, biraz gergin, kızgın... Bizim oğlan onun tersinden gitmeyi başardı, "ben zaten Almanya'nın kralıyım, siz ne diyorsunuz?" tavrını koydu. Çok başarılı oldu, fakat onu hiç sevmeyen bir fan kulüp de var, özel bir anti-Ekofresh kulübü. "Hareket Halinde Türkiye" belgeselinin bir çekimi için Köln'e gitmiştik. Akşam buluştuk oğlanla, yerel gazeteciler filan geldi, fotoğraf çektiler. Ertesi gün gazetelerde "Ekofresh'in babası Türkiye'de yönetmenmiş" filan. (gülüyor)

Ekofresh bir dönüşümü de imliyor. Türkçe rap'in "post-Cartel" evresini...

Cartel'ilerden Erci E'yle tanıştım, hiç öyle milliyetçiliği yok. Öbürleri de burada sanıldığı gibi sağcı, milliyetçi filan değil. Türkçe rap'in hikâyesinin en başında, ki başlı başına bir araştırma konusu bence, Metin Türköz diye biri var. Kafa olarak milliyetçi, ama ironik bir yaklaşım gösteriyor. Aşık, Almanya'nın ilk Türkiyeli aşığı. Şarkıları rap gibi. En meşhur hitlerinden biri "Kabahat Tercümanında". (gülüyor) "Karnavalda Zimba da Zimba" diye de bir hiti var. Almanya'da ironik olan her zaman başarılı oldu. Prime-time'da TV'ye çıkan birçok Türkiyeli stand-up'çi var. Hem kendisiyle dalga geçiyor, hem Alman toplumuyla... Yarınistan'ın en çok tutan parçaları da öyle şeylerdi. Uğraş, uğraş, bir rock şarkısı çıkar, listeye girmiyor. Ama, "Çin-genelerle Türkler çok şendirler, sabahlara kadar

içip ertesi gün tuvalet temizlerler" –tercüme böyle olunca tam havayı vermiyor– tutuyor. Parçanın içinde "Almanya boktan bir yerdir" diyorsun. O tutuyor.

"İstanbul Hatırası"nı seyrettin mi?

Çok güzel. O film Almanların Türkiye'ye bakış açılarındaki kuşkuları, kaygıları epey dağıttı ve ardından Türkiye'ye, İstanbul'a müthiş bir kültür turizmi akımı geldi.

O kadar etkiledi mi?

Kesinlikle. Çok etkiledi.

Müziği bırakıp belgeselciliğe geçmen nasıl oldu?

1994'te Yarınistan macerasını kapattık. Nedeni politik... Evler kundaklanmaya başladı, Solingen filan. O bizi çok etkiledi. Grup çok küçülmüştü, müzikal kabare filan yapıyorduk, başta dinlediğimiz Büyük Ev Ablukada gibi. Dazlaklarla dalga geçiyorduk, konuyu sahnede ironik bir şekilde dile getirmeye çalışıyorduk. Bir baktık, realite bizi geçti. Sahnede yaptığımız olaylar realite oldu daha doğrusu. Birdenbire "Alman-Türk birlikte" olayından iğrendik, yaptığımız işten tiksindik. Bir Beatles dağılması olmadı yani. Bu yanlış dedik, sahnede böyle bir tavır sergilemek... O sırada radyoda dünya müziği çalışmalarına başlamıştım. Sene '94, 34 yaşındayım. Ne yapayım, ne edeyim diye düşünmeye başladım. Geçmişimi, tiyatro okumuşluğumu filan dikkate alarak, acaba filme yönelsem mi diye içimden geçirdim. Yüksek okul düzeyinde bir senaryo okulu vardı Köln'de, oraya iki sene gittim, sonra Amsterdam'a geçtim, reji okudum. Hocaların Mike Redford, "1984"ün yönetmeni, Brian Gilbert, "Kızım Olmadan Asla"nın yönetmeni.

Aklında kurmaca filmler mi vardı, yoksa en baştan belgeselciliği mi kafana koymuştun?

Belgeselcilik tesadüfen oldu. Öğrenciliğimin hemen ardından iki senaryom ödül kazandı. Ödül derken, o zamanın parasıyla biri 120 bin mark, öbürü 40 bin mark kazandı.

Neydi senaryolar?

Biri, Naziler iktidara geçince Almanya'dan Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan profesörlerin hikâyesi. Onu sonradan kendim çektim ("Boğaziçi'ne Sığındık", 2001). Ötekisi de bir "yol filmi" komedisi, "Orient On Wheels (1998). Sığınmacılarla ilgili. Her renkten sığınmacı; Pakistanlı, İranlı, Kürt, Afrikalı... Bir tırın gizli bölmesinde İstanbul'dan Almanya'ya gidiyorlar... Bu alanda yol almamın önemli nedenlerinden biri, reji okulunda İngiliz hocaların bana söylediği bir şey: Belgesel filmle kurmaca film arasındaki tek fark, kahramanların gerçek insan olması, başka hiçbir fark yok. Belgesel filme de kurmaca film mantığıyla yaklaşmak durumundasın...

Sevdiğiniz yönetmenlerden nasıl bir kare as çıkar?

Mike Redford. David Mamet. "Some Like It Hot"ün yönetmeni Billy Wilder. Coen Kardeşler.

Ekofresh bir şarkısında, "adım Ekrem Bora, ama artist değilim" diyor. Adı niye Ekrem Bora?

Benim soyadım Bora aslında. Hazar çakma soyad, vatandaşlıktan çıkarılmamak için onu kullandım. Ekrem ise örgütten yoldaşım Ekrem Ekşi'den. Gayrettepe'de hemen 12 Eylül'ün başlarında işkencede öldürüldü.

Hazar'ın senin için özel bir mânâsı var mı?

Bir arkadaşımın kızının adı, ondan seçtim.

Istanbul'da dikiş tutturmuş motosiklet tutkunu bir Siirtli tekstilciyi çekerken ("Hareket Halinde Türkiye")

Oyuncu Ekrem Bora'yı sever misin?

Yok. (gülüyor)

Bir arabesk belgeseli çektin: "Her Acının Tiryakisi". Sevdiğin arabeskçiler kimler?

Müziğiyle Orhan Gencebay, tavrıyla Müslüm Gürses, kişiliğiyle Ferdi Tayfur. (gülüyor) Çok hoş adam.

Çektiğin belgeseller içinde en beğendiklerin hangileri?

"Kuştepe Blues", "Burgazada", "Hareket Halinde Türkiye".

KEYDOKE (ŞİVAN PERWER, "HELBESTEN BİJARTI YEN -1")

Bu vatandaş Köln'e geldiğinde ara sıra bizde kalıyordu. (gülüyor)

Şivan Perwer'den bahsediyoruz.

Tabii. İlk albümlerini Şanar (Yurdatapan) aranje etmişti, sonra bir şey oldu, bozuştular. O sırada İsveç'te yaşıyordu. Köln'e geldiğinde bende kalıyordu.

Nasıldı muhabbet?

Çok candan. Alçakgönüllü. Cem gibi değil diyelim. (gülüyor)

Müziği, performansı?

Yine Cem Karaca'yla karşılaştırsak, onun gibi değil. (gülüyor) Şivan bir ozan. O şekilde düşünmek lâzım. Bir ozanın ufkü var. Şanar'lar çok çalıştılar Şivan'la, geldiği noktayı Şanar'a borçludur diyebiliriz.

Siyaset konuşur muydunuz?

Yok. Müzik dinlerdik, bira içerdik.

Şivan Perwer'i Dünya Müziği kategorisine koyar mısın?

Koyardım. Radyoda sık çaldık. Ama hiçbir zaman World Music Charts'a girmedi.

"Dünya Müziği"ni nasıl tanımlamak lazım? Dünyanın dört bir yanındaki yerel müzikler mi?

Aslında, beyaz Avrupalının kulağına uyan yerel müzik diyeceğiz. Dolayısıyla Kübalılar hep başta geliyor.

Şivan Perwer niye hitap edemiyor beyaz Avrupalının kulağına?

Aslında hitap ediyor, ama Şivan hiçbir zaman batılı dağıtım ağlarına girmedi. Hep Türk, Kürt şirketleri üzerinden dağıtım yapıldı. O yüzden

görünür olmadı.

Bölgeye ilk defa ne zaman gittin?

1993'tü galiba. Newroz zamanı. WDR için gitmiştim Diyarbakır'a. Tansu Çiller dönemi. Çok korkutucuydu. Kültür şoku geçirdim diyebilirim.

O günlerle bugünlere karşılaştırırsan...

Şimdiki Diyarbakır, adına uygun bir şekilde o bölgenin başkenti haline gelmiş durumda. İnsanlar daha sakin. 1993'te daha gerginlerdi. Ofis semtinin oralarda yollar daha asfaltlanmamıştı, ortalık toz duman, lastikler yanıyor, ama ben kredi kartımla para çekebiliyordum. (gülüyor)

Kürt sorununun geldiği noktayı nasıl görüyorsun?

Politik fikrim hiç değişmedi. Başka arkadaşların fikri değişmiş olsa da ben PKK'ya hâlâ, şiddete başvurduğu için, kategorik olarak karşıyım. Aynı hararetle de Kürt halkının her türlü hakkına, ayrılma dahil olmak üzere, saygılıyım. Bugünlerde PKK'ya bakış veya tavır değişti gibime geliyor. Masaya oturabilir hale geldi.

Bu durumu nasıl yorumluyorsun?

Kürt halkının "Öcalan irademizdir" demesiyle geline bir nokta galiba. Öcalan'ı Mandela'ya kesinlikle eş görmüyorum, onu söyleyeyim. Ama dediğim gibi, Kürt halkının her türlü hakkını savunan bir insanım.

1993'te bugün gelinen noktayı öngörebiliyor muydun?

Kesinlikle buralara bir şekilde geleceğini tahmin ediyordum. Dünyadaki örnekleri belli; İrlanda, Baskın... Şiddete o zaman da karşıydım, şimdi de karşıyım. Tabii ki şu anda devlet şiddetini konu etmiyorum. PKK şiddetinden söz ediyorum. Şu çok önemli ama: BDP eşittir PKK değil. Geline nokta olumlu buluyorum, ama yeterli bulmuyorum. Kürtçenin kesinlikle okullarda anadil olarak okutulmasından yanayım. Özerklik meselesini de çok ciddi olarak düşünmek gerekiyor. Almanya'nın en bilinen eyaleti olan Baviera'nın açılımında "freistaat" ifadesi var, özgür devlet. Almanya modeli Türkiye'de de uygulanabilir.

I FOUGHT THE LAW (THE CLASH, "THE ESSENTIAL CLASH")

Oysterband vardı, bunun cover'ını yaparlardı. Berlin'de çok meşhur bir Dünya Müziği festivali vardı, 1988'de açılışı Oysterband ve biz, Yarınistan yaptık. Bir hafta her akşam çaldık. Açılıştta Oysterband bunu çalmıştı.

Dinlediğimiz Clash yorumu. Sever misin Clash'ı?

Dinlemişliğim var sadece. Bizim de bir İngiliz anonim parçamız var, "The Blackleg Miners"... Çok eskiden beri çaldık, 1988'de albüme aldık. 100-150 senelik bir parça.

Yarınistan ismi nereden çıktı?

Grubun ilk ismi Morgenland - Yarınistan'dı. Morgenland, sabah ülkesi, yani şark, doğu. Morgen hem sabah, hem de yarın demek. Bilinçli bir yanlış tercüme yaptık. Sonra Morgenland'ı attık, sadece Yarınistan kaldı.

Yarınistan Türkiye piyasasına niye girmedin?

Girdi ve çıktı. (gülüyor) Türkiye için hepsi Türkçe olan şarkılardan bir kayıt yaptık. Geldik burada bir şirketle anlaştık. Tam Kuveyt savaşına denk geldi, piyasa sıfır, hiçbir şey satılmıyor. ne yapsak, ne etsek diye düşündük. Kayıtları kendimiz yapmıştık. Kasetleri geri satın aldık, Almanya'da satıp masrafımızı çıkardık.

Türkiye'de tutar mıydı?

Tutardı. Yanlış zamanda, yanlış şirketten çıktı. "Avrupa" diye parçamız vardı, rap, 9/8'lik. Dalga rap ama, benim oğlanınki gibi. Bir de "Ali" vardı, Nilüfer'i ve İbrahim Tatlıses'i sample yapmıştık. Bence güzel rap oldu.

Hiç içinden geçmiyor mu, bir grup toplasam, bir albüm yap-sam diye...

Saçlar kırıştı artık, sahneye böyle çıkmak ayıp gibime geliyor. (gülüyor)

Bob Dylan 70 yaşında.

Sahneye çıkmış bir insan hiçbir zaman sahneden kopamaz aslında. Şimdi Seçim Kürsüsü'ne çıkarak o şeyimizi gideriyoruz. (gülüyor) Hiç çıkmıyor da değiliz, geçen seçimlerde Baskın Oran'ın seçim partisinde çıktık.

2005'te Babylon'da bir Yarınistan "revival" konseri yaptık.

Edebiyatla aran nasıl?

Yazı dilim konuşma dilimden daha iyi. (gülüyor) Bir ara Almanca roman yazmak istiyordum. Daha müzisyenlik başlamamıştı. Yayınevini buldum, Elefanten Press... Nâzım Hikmet'in ilk Almanca tercümelerini yayınlayan yayınevi. Sahibiyle -Tom Fecht, Özyay Fecht'in eski kocası- yemek yedik, ben davet etmiştim, param yetmedi. ((gülüyor) "Sen bırak yazmayı, yazı eskiyen bir mecraya, sen filme bak, anlatacak çok şeyin var" dedi. Sene '81 veya '82.

Yolun en başında yani.

Evet. Ben de sonuçta o lafa geldim.

Seçimle başladık, seçimle bitirelim. Sonuçlar seni şaşırttı mı?

Şaşırtmadı. Ama ben AKP'nin yüzde 45 civarında alacağını sanıyordum. Veya umuyordum. Kendi Mübarek'imizi yaratmayalım diye. +